

Als een schip in de storm

kerkenraad en college van kerkvoogden in coronatijd

Een schip in de storm vraagt om eensgezindheid van de bemanning. Met elkaar hebben ze immers hetzelfde doel voor ogen: het schip veilig door de storm loodsen. Dat vraagt om goed overleg en om doortastend beslissingen te nemen zonder elkaar kwijt te raken. Ook als de golven tegen de stuurhut slaan en daardoor het zicht vooruit maar zeer beperkt is. De storm wacht immers niet. Dat beeld kunnen we ook toepassen op het schip van de kerkelijke gemeente in tijden van corona. Zij die het schip door de storm moeten loodsen komen voor beslissingen te staan waarover nog nooit is nagedacht, die in korte tijd genomen moeten worden en waarvan de gevolgen niet helemaal te overzien zijn. Dat vraagt veel van de samenwerking van kerkenraad en college van kerkvoogden.

Onderscheiden en gezamenlijke verantwoordelijkheid

De kerkenraad en het college van kerkvoogden hebben een eigen en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In coronatijd spitst zich dat vooral toe op de zaken rondom de eredienst. Het werk van de kerkenraad is een voluit geestelijke zaak en raakt de inhoud van prediking, pastoraat en eredienst. De kerkenraad roept de gemeente samen rondom Woord en sacramenten en stelt tijd, plaats en getal van de erediensten vast (ord. 1-2-1 en ord. 6-1-1). Het college van kerkvoogden heeft een meer functionele taak en draagt de zorg voor de kerkgebouwen van de gemeente, de veiligheid van het gebouw en de orde tijdens een kerkdienst (ord. 6-3 en ord. 16-1-3). Kortom, de kerkenraad gaat over de inhoud van de eredienst en het college van kerkvoogden over de functionele voorwaarden. In 'gewone tijden' is dat een praktische taakverdeling.

Bestuur en beheer in coronatijd

De gecompliceerde vragen die deze coronatijd met zich meebrengt, kunnen de verhouding kerkenraad en college van kerkvoogden echter onder druk zetten. Dat wordt versterkt door de verschillende opvattingen over deze tijd, de onduidelijkheid over elkaars bevoegdheden en verantwoordelijkheden, alsmede de aanwezige karakters in kerkenraad en college van kerkvoogden. Ook blijkt de verhouding tussen de kerkenraad en het college van kerkvoogden als verwoord in de kerkorde (ongeacht de vorm van beheer) in deze tijd niet altijd toereikend.

Dringend advies

De commissie kerkorde meent dat juist in deze tijd samenwerking en eensgezindheid van het allergrootste belang zijn. Het gaat immers voor zowel kerkenraad als college van kerkvoogden om het dienen van Christus Jezus en Zijn gemeente. Die dienstbaarheid en gezamenlijkheid wil de commissie op grond van de kerkorde in deze tijd dan ook nadrukkelijk onderstrepen.

De commissie kerkorde adviseert dan ook dringend om het ankerpunt te zoeken in overleg, samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid. En dus niet op de vraag wie de afzonderlijke bevoegdheden en eindverantwoordelijkheden heeft. De grond hiervoor ligt in twee kerkordelijke bepalingen over de verhouding kerkenraad en college van kerkvoogden: 'in overleg met' (ord. 16-1-1) en 'op overeenstemming gericht overleg' (ord. 16-1-10 sub f). Voor gemeenten waar het beheer gevormd is overeenkomstig a. of b. geldt 'in overleg met'. Dit betekent in de kerkorde dat er niet alleen gezamenlijk overleg moet zijn (mondeling of schriftelijk), maar dat ook tot overeenstemming gekomen moet worden. Voor gemeenten waar het beheer gevormd is overeenkomstig c. en d. geldt:

'het (...) voeren van op overeenstemming gericht overleg tussen de kerkenraad en het college van kerkvoogden gericht op de gezamenlijke belangen van de gemeente' (ord. 16-1-10 sub f). Dit betekent dat er juist in coronatijd vanuit dat gezamenlijke belang overleg moet zijn en tot overeenstemming moet worden gekomen. In dienstbaarheid gezamenlijk optrekken dient de gemeente in deze tijd immers het meest.

Collegiaal bestuur en beheer

In deze tijd kan de persoonlijke verantwoordelijkheid als ambtsdrager en als kerkvoogd zwaar wegen. Dat is terecht. In de kerk wordt echter niet als persoon geregeerd, maar als college. Het gehele college draagt verantwoordelijkheid en het is niet de bedoeling dat de 'ene persoon over de ander heerse'. Deze klassieke kerkordelijke lijn vanuit de Reformatie, voorkomt hiërarchie en macht van een enkeling (zoals Rome!), leert om samen te werken en samen te dienen en zorgt ook voor ontspannenheid. Als ambtsdrager en als kerkvoogd wordt verantwoordelijkheid niet alleen gedragen, maar wordt de verantwoordelijkheid voor het beleid in gezamenlijkheid als college gedragen. Daarom zijn we geroepen zoveel mogelijk met algemene stemmen te besluiten en alleen als het niet anders kan een besluit met volstrekte meerderheid van stemmen te nemen. Het kan schuren en kraken in het zoeken naar het voor de gemeente juiste beleid in coronatijd. Dat mag. Het is echter geen reden om er níét in gezamenlijkheid uit te komen. Dat geldt zowel intern voor de kerkenraad als voor het college van kerkvoogden. Maar ook voor de samenwerking tussen beide. Dit advies dringt er dan ook toe om net zolang te overleggen totdat gezamenlijk een besluit genomen kan worden. Dat vraagt om inspanning van alle betrokkenen en nog meer om gebed om de leiding van de Heilige Geest.

Verootmoediging en geloof

Laten we als ambtsdragers en kerkvoogden dan ook niet vergeten dat deze tijd allereerst vraagt om verootmoediging en bekering tot God. Daarbij past juist binnen de kerkelijke organen eensgezindheid om te dienen in Christus' kerk. Zoals de apostel Paulus dat aan de gemeente te Fillipi schrijft: 'Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelf. Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen der anderen is. Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was' (Filip. 2:3-5). Alleen in die gezindheid kan de bemanning dienen om het schip op koers te houden en veilig door de storm te loodsen. Niet door eigen kracht, maar in afhankelijkheid van het Hoofd van de kerk, Jezus Christus en in vertrouwen in Gods vaderlijke zorg voor Zijn werk.

Ds. P.D. van den Boogaard, Ederveen